

5. *INCREDIBLE TECH Investors guide to Ukrainian IT/ URL: <https://itukraine.org.ua/files/ITIGUIT.pdf>*
6. *50 найкращих роботодавців. URL: <https://surl.li/kugsm>*

Завербний А.С.,
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри зовнішньоекономічної та митної діяльності,
Псуй М.С.,
кандидат економічних наук,
асистент кафедри економіки підприємства та інвестицій,
Шаровський Я.О.,
здобувач вищої освіти,
Національний університет «Львівська політехніка»

РОЛЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ БІЗНЕСУ В СИСТЕМІ ПЛАНУВАННЯ ТА ОРГАНІЗУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Сьогодні цифрові технології виступають ключовим чинником забезпечення конкурентоспроможності підприємств на міжнародних ринках. Особливої актуальності вони набувають при глобалізаційних процесах, динамічному трансформуванні світової економіки.

Процеси цифровізування економічних відносин, формування глобальних цифрових платформ, розвивання електронної комерції, інтелектуалізування бізнес-процесів зумовлюють необхідність переосмислення підходів до планування та організування зовнішньоекономічної діяльності підприємств [1; 5].

Особливої актуальності ці питання/проблеми набувають при посиленнях геоекономічної нестабільності, військових ризиків, порушеннях логістичних ланцюгів, трансформуванні міжнародного економічного середовища.

У науковій площині цифрові технології розглядаються як «комплекс інструментів, платформ, забезпечуючих автоматизування, оптимізування, інтегрування бізнес-процесів у межах концепції цифрової економіки» [1; 2; 7; 8].

За сучасними підходами цифровізування зовнішньоекономічної діяльності виступає «ключовим драйвером стабільного економічного розвивання, сприяє зниженню трансакційних витрат, підвищенню прозорості міжнародних операцій, розширенню доступу підприємств до глобальних ринків» [1; 3; 6; 8] тощо.

Планування зовнішньоекономічної діяльності підприємств в умовах цифровізування передбачає «формування стратегічних і тактичних рішень із використанням цифрових аналітичних інструментів» [2; 4; 5; 6]. Це застосування великих даних (Big Data), штучного інтелекту, прогнозової аналітики, цифрових платформ міжнародної торгівлі, автоматизованих систем підтримки управлінських рішень тощо. Тобто все, що сприятиме підвищенню точності прогнозування попиту, оцінюванню ризиків (ризиковості), вибору зовнішніх ринків, оптимізування логістичних маршрутів і фінансових потоків [2; 4; 6].

Організування зовнішньоекономічної діяльності підприємств у цифровому середовищі трансформується у напрямках інтегрування інформаційних систем управління, електронного документообігу, цифрових митних процедур, блокчейн-рішень у сфері контрактування, розрахунків.

Активне запровадження електронних платформ забезпечуватиме ефективне координування між учасниками міжнародних ланцюгів створення вартості, сприятиме формуванню гнучких бізнес-моделей, підвищуватиме адаптивність підприємств до змін глобального середовища [3; 5; 6].

Важливим аспектом виступає формування і розвивання цифрової екосистеми зовнішньоекономічної діяльності (охоплюючої інформаційно-аналітичні системи, цифрову інфраструктуру, кібербезпеку, електронні платіжні механізми, хмарні технології, цифрові платформи взаємодії із контрагентами тощо) [1; 3; 4; 6; 8].

У цьому контексті концепція «Індустрії 4.0» (розроблена за участю Всесвітнього економічного форуму), визначає цифрове трансформування бізнесу «як основу формування нових конкурентних переваг, інноваційного розвивання, інтегрування підприємств до глобальних виробничих мереж» [1; 4; 6; 7]. Важливим напрямком для підвищення рівня ефективності є цифрове трансформування логістичних процесів. Використання систем управління ланцюгами постачання, цифрових платформ моніторингу перевезень, інтелектуальних транспортних систем, автоматизованих складських рішень дозволить скорочувати витрати, підвищувати рівень надійності постачання, мінімізувати ризики (ризиковість) переривання міжнародних торговельних операцій тощо.

Таким чином, цифрові технології виступають стратегічним чинником/фактором підвищення рівня ефективності функціонування бізнесу, розвивання зовнішньоекономічної (і не лише) діяльності підприємств. Їх поступове інтегрування до процесів планування, організування (можливо й інших, таких як контролювання, координування, регулювання тощо) забезпечуватиме адаптивність підприємств до глобальних викликів,

формуватиме нові конкурентні переваги, сприятиме інноваційному розвиванню, економічній стійкості, стабільності тощо.

Узагальнюючи, слід зазначити, що цифровізування зовнішньоекономічної діяльності є системним процесом, охоплюючим стратегічне планування, організаційне трансформування, управління ризиками, становлення і еволюційне розвивання цифрової інфраструктури, формування безпеково орієнтованих бізнес-моделей.

Саме це створюватиме надійні передумови для ефективного інтегрування підприємств до глобального економічного простору підвищення ріння їх конкурентоспроможності та забезпечення стабільного розвивання за умов цифрової економіки.

Список використаних джерел:

1. Гаврилюк І.І. Зовнішньоекономічна діяльність України з країнами Європейського Союзу. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 59. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-3>.
2. Гарафонов О.І., Бабіч О.О., Возний Д.С. Функціональний зміст та особливості антикризового управління бізнес-організаціями в українських реаліях. *Economic Synergy*. 2023. 4. С. 37–52
3. Євтушенко В.А., Ляшевська В.І., Чупринюк Ю.В. Дослідження та вдосконалення стратегічного планування зовнішньоекономічної діяльності підприємства. *Бізнес Інформ*. 2020. №6. С. 23–29.
4. Завербний А. С., Залізна Л. В., Трач М. Я. Діджиталізація як важливий фактор формування конкурентоспроможності експортно-орієнтованого підприємства: інформаційний аспект. *Економіка та суспільство*. 2024. 60. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3560>
5. Морозова І.В. Стратегічне управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємств. *Приазовський економічний вісник*. 2019. №6. С. 17–23.
6. Олішевська А., Куліш Д. Стратегування зовнішньоекономічної діяльності підприємств України в умовах високої невизначеності. *Modeling the development of the economic systems*. 2025. 3. С. 33–40.
7. Прокопенко І.Ф., Мельникова О.В. Вища освіта як чинник економічного зростання України: сучасний стан та перспективи розвитку. *Збірник наукових праць Харківського педагогічного університету ім. Г. С. Сковороди. Економіка*. 2017. № 17. С. 5–14.
8. Рахман М.С., Євтушенко В.А., Рудас Д.С. Зовнішньоекономічна діяльність України з країнами ЄС. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 47. С. 39–44.